

get forskellige undersøgelser, som viser dette. Derefter følger undersøgelser af de enkelte aspekter af emnet. Det er forsøgt at give en vis emnemæssig sammenhæng, hvor dette letter læsningen af de komprimerede beskrivelser. Ellers er rækkefølgen tilfældig.

J. Grønnegård Christensen og P. Munk Christensen: Forvaltning og omgivelser Systime, 1992

Gennemgang af teorier om samspillet mellem forvaltning og dens politiske og organisatoriske omgivelser. Beskrivelse af de sidste 20 års undersøgelser af både den centrale og kommunale forvaltnings forhold til Folketing, interesseorganisationer og andre institutioner. Opsummering af forskningssituationen.

Den centrale tese er, at embedsmænd i centralforvaltningen arbejder under to strategier, en maksimering af trykningen og stabiliteten og en maksimering af bevægelsesfriheden, institutionernes autonomi. I en gennemgang af teori-historien, de undersøgelser, som blev lavet i slutningen af 70'erne og med vægt på ændringerne af de politiske samarbejdsforhold i Folketinget, vises behovet for mere nuancerede og sektorspecifikke undersøgelser.

Siden 1982 er der opstået nye samspilsformer (s.24, 40, 47, 86, 95), som for så vidt angår forvaltningens samspil med Folketinget, dets stående udvalg og ministrene er meget dårligt belyst. (Jf. yderligere under Erik Damgård 1990 og Grønnegård 1991)

Med hensyn til forholdet til interesseorganisationerne vises det gennem en ny undersøgelse, at der er sket kraftige ændringer i antallet af udvalg og deres sammensætning i firserne. Men den kraftige reduktion i antal udvalg modvirkes af en intensivering af interesserepresentationen i bestemte sektorer og sagstyper. Undersøgelsen bygger på en større datindsamling ved Statskundskab i Århus (Database over offentlige udvalg) og er foreløbig. Igen understreges forandringens vigtighed, dens forskelligartede gennemslag, forskningens mangel på sikker viden, og stabiliteten trods de nye samspilsvilkår (s. 87).

Bent Christensen og Chr. S. Nissen (Red.): Offentlige udvalg og kommissioner: Syltekrukke eller udenomsparlamentarisme? Jurist- og økonomiforbundets forlag 1984

Samler en række bidrag fra forskere og udvalgsdeltagere. I konklusionen hedder det: . .

»at udvalgsarbejdet fra at være en relativt veldefineret arbejdsform i det politisk-administrative system i stigende grad repræsenterer en række forskellige måder at arbejde på, og hvor de implicerede til stadighed prøver at finde former, der gør instrumentet mere egnet i forhold til de problemstillinger, der skal løses.«

Erik Damgård

Parlamentarismens danske tilstande i: Erik Damgård (red.) Parlamentarisk forandring i Norden

Universitetsforlaget, Oslo 1990

Damgård bygger videre på og reviderer sin centrale undersøgelse i »Folketinget under forandring« (1977). Derfor er det de »markante ændringer« vedrørende partisystem, parlament og regering, der står i centrum. Da disse udgør en væsentlig del af forvaltningens omgivelser, er undersøgelsen medtaget her. Gennem en historisk undersøgelse af »minoritetsparlamentarismen« især siden 1973 vises et vigtigt skift i firserne med nye parlamentariske normer og etablering af systematiske alternative flertal.

Regeringernes svagere greb om flertalsdannelsen og oppositionspartiernes nye former for indflydelse giver sammen med institutionelle reformer et styrket Folketing, ændrede arbejdsbetingelser for partigrupperne, styrkelse af de stående udvalg og ændring af deres arbejdsformer, ændrede arbejdsformer i »salen«, og forøgede ressourcer til de enkelte medlemmer.

Udviklingen i firserne er en kulmination på »to indbyrdes forbundne udviklingstendenser. Den ene er en eksklusiv forekomst af mindretalsregeringer, bestående af et eller flere partier, uden fast støtte til flertalsdannelse. Den anden er et mere aktivt og indflydelsesrigt Folketing, der virker på et højere konfliktniveau end tidligere.« (s.43)

En afsluttende vurdering sætter fokus på to aspekter af dansk parlamentarisme: Udviklingen har vist, at systemet er fleksibelt og repræsentativt, men samtidig at styringskapaciteten er svækket. Det stiller spørgsmålet om forbedrede styringsmuligheder gennem reformer, opløsningsret og spærreregler.

Undersøgelsen siger ikke noget om, hvorledes disse ændringer påvirker forvaltningen, som betjener regering og udvalg, bortset fra re-